

BỘ CÔNG THƯƠNG
VỤ THỊ TRƯỜNG CHÂU PHI – TÂY Á – NAM Á

TÀI LIỆU CƠ BẢN NƯỚC
CỘNG HOÀ LIÊN BANG NI-GIÊ-RI-A

A. THÔNG TIN VỀ NI-GIÊ-RI-A

I. Khái quát

- Tên nước: Cộng hoà liên bang Ni-giê-ri-a (Federal Republic of Ni-giê-ri-a)
- Thủ đô: Abuja
- Ngày quốc khánh: 1/10/1960
- Vị trí địa lý: Nằm ở Tây Phi, Tây giáp Benin, Đông giáp Tchad và Cameroon, Bắc giáp Niger, Nam giáp vịnh Guinea.
- Diện tích: 923.768 km² (diện tích đất: 910.768 km², diện tích mặt nước: 13.000 km²)
- Khí hậu: Khí hậu đa dạng; xích đạo ở miền nam, nhiệt đới ở trung bộ, khô hanh ở miền bắc.
- Dân số: 163,32 triệu người (ước tính 2012)
- Ngôn ngữ: Tiếng Anh (chính thức), Hausa, Yoruba, Ibo, Fulani
- Tôn giáo : Đạo Hồi 50%, đạo Thiên chúa 40%, tín ngưỡng bản xứ 10%
- Địa hình: Vùng đất thấp phía nam nhập vào vùng đồi và cao nguyên ở vùng trung tâm, núi ở phía đông nam, đồng bằng ở phía bắc.
- Tài nguyên thiên nhiên: Dầu mỏ, khí tự nhiên, thiếc, sắt, than đá, đá vôi, chì, kẽm.
- Chính thể: Cộng hoà liên bang
- Đơn vị tiền tệ: Naira (NGN), 1USD = 157 NGN (2012)
- Tổng thống: **Goodluck Jonathan** (từ 05/2010)
- Ngày thiết lập quan hệ ngoại giao với Việt Nam: 25/5/1976

II. Điều kiện tự nhiên

Cộng hoà Liên bang Ni-giê-ri-a là quốc gia nằm ở phía tây châu Phi, có biên giới với Bénin về phía tây, Tchad và Cameroon về phía đông, và Niger về phía bắc, giáp Đại Tây Dương ở phía Nam.

Ni-giê-ri-a có nhiều tài nguyên khoáng sản, trong đó có dầu mỏ, khí tự nhiên cùng nhiều kim loại như sắt, chì, thiếc và than.

III. Lịch sử

Ni-giê-ri-a ra đời khoảng thế kỷ 11 trước Công nguyên với Vương quốc Borno ở miền Bắc, Vương quốc Hausa ở miền Tây và Vương quốc Yoruba ở miền Nam. Đến thế kỷ 16, các Vương quốc này đã tương đối phát triển và đã có giao lưu với người châu Âu.

Năm 1849, đế quốc Anh xâm chiếm Ni-giê-ri-a, 1861 chiếm Lagos (thủ đô cũ) cuối thế kỷ 19, chiếm cả miền Bắc và miền Nam Ni-giê-ri-a và sát nhập 2 vùng này dưới sự cai trị chung của toàn quyền Anh vào năm 1914.

Từ năm 1920, nhất là sau chiến tranh thế giới II, phong trào đấu tranh đòi độc lập của nhân dân Ni-giê-ri-a nổi lên mạnh mẽ. Trước tình hình đó, Anh đã phải để cho Ni-giê-ri-a được tự trị. Năm 1957 chính phủ tự trị được thành lập ở miền Tây, hai năm sau được thành lập ở miền Bắc. Ngày 1/10/1960 Ni-giê-ri-a được Anh trao trả độc lập. Ông Abukaba Towoga Balawa làm Thủ tướng đầu tiên. Ba năm sau (1/10/1963) Ni-giê-ri-a tuyên bố lấy tên là nước Cộng hoà Liên bang Ni-giê-ri-a, nằm trong Khối liên hiệp Anh.

IV. Chính trị

Ngày 8/6/1998, tướng Abdul Salam Abubaka, Tổng tư lệnh lực lượng vũ trang nhậm chức Tổng thống và ngày 20/8/1998 thành lập nội các mới thành phần gồm cả dân sự và quân sự. Chính quyền của Tướng Abubaka có nhiều dấu hiệu cởi mở hơn. Ông đã ra lệnh thả hàng chục tù chính trị bị chính quyền quân sự trước bắt giam, ông tuyên bố sẽ không ra tranh cử Tổng thống và sẽ trao quyền lại cho Tổng thống do dân bầu vào tháng 5/1999, cải thiện quan hệ hữu nghị với các nước láng giềng, khu vực. Tổng thống Abubaka đã đi thăm Anh được Thủ tướng Anh tiếp và đi dự Đại hội đồng LHQ được Tổng thống Clinton tiếp. Mỹ và Cộng đồng kinh tế châu Âu đã nói lòng một phần cảm vận, hứa viện trợ xong còn tùy thuộc vào tiến trình dân chủ ở nước này.

Ngày 11/12/1998 đã diễn ra cuộc bầu cử chính quyền địa phương và ngày 20/2/1999 bầu cử quốc hội, Đảng Dân chủ nhân dân (PDP) của ông Olusegun Obasanjo (tướng đã về hưu) đã giành thắng lợi trong cuộc bầu cử chính quyền địa phương và giành 181 trên 360 đại biểu quốc hội và 56 trên 109 Thượng nghị sĩ.

Ngày 21/4/2007 đã diễn ra cuộc bầu cử Tổng thống theo chế độ dân chủ đa đảng. Ông Umaru Musa YAR'ADUA, ứng cử viên của Đảng dân chủ Nhân dân (PDP) đã trúng cử tổng thống. Ngày 29/5/2007, Ông Umaru Musa YAR'ADUA đã tuyên thệ nhậm chức Tổng thống. Đây là Tổng thống dân sự đầu tiên kể từ 15 năm trở lại đây. Dư luận thế giới rất hoan nghênh về cuộc bầu cử này. Dưới chính quyền quân sự 15 năm qua, tình hình nội bộ Ni-giê-ri-a từ sau cuộc bầu cử địa phương 12/98 đến nay tương đối ổn định.

Trong năm 2012, Nigeria có 56 đảng chính trị đã đăng ký. Trong đó có những đảng phái chính trị lớn như: Đảng Dân chủ nhân dân (PDP), Đảng Toàn dân (All People's Party), Đảng Liên minh vì Dân chủ (Alliance for Democracy), v.v.

V. Kinh tế

Ni-giê-ri-a là nước giàu tài nguyên ở châu Phi. Tài nguyên chính gồm có dầu lửa (trữ lượng 37,2 tỉ thùng), khí đốt (5.154 tỉ m³), đóng góp 14,71% cho GDP (2011). Năm 2011, Nigeria sản xuất trung bình 2,1 triệu thùng/ngày. (Nguồn: OPEC)

Công nghiệp Ni-giê-ri-a tương đối phát triển, chiếm tỉ trọng lớn trong GNP. Ngành công nghiệp chính là khai khoáng. Trong năm 2011, xuất khẩu dầu và các sản phẩm từ dầu mỏ đạt 86,2 tỷ đô-la Mỹ, chiếm 79,6% tổng kim ngạch xuất khẩu của cả nước. Các bạn hàng chủ yếu là Mỹ 43%, Ấn độ 14%, Tây Ban Nha 5%, Brazil 8%, Hà Lan 4%.... Bên cạnh đó Ni-giê-ri-a còn có các ngành khác như: chế tạo ô tô, lọc hoá dầu, vật liệu xây dựng.

Trong năm 2011, nông nghiệp đóng góp 40,24% GDP, bán buôn bán lẻ 18,38%, dầu lửa và khí đốt đóng góp 14,71%. Các ngành có đóng góp lớn cho GDP khác như: bưu chính viễn thông, công nghiệp chế biến chế tạo, nhà hàng khách sạn, v.v.

Nông nghiệp thu hút 70% dân số. Tuy đất đai phì nhiêu, khí hậu thuận lợi nhưng do không được chú ý đầu tư thích đáng nên nông nghiệp Ni-giê-ri-a kém phát triển. Các nông sản chính gồm: ngũ cốc, lạc, cao su, ca cao, chè.

Hàng năm Ni-giê-ri-a phải nhập nhiều lương thực, máy móc, hàng công nghiệp và đồ gia dụng chủ yếu từ Mỹ, Trung Quốc, Italy, Đức, Pháp.

Số liệu kinh tế năm 2011

- GDP: 235,7 tỷ USD
- GDP bình quân đầu người: 1.443 USD
- Tăng trưởng GDP: 7,63%
- Dự trữ ngoại hối (tính đến T6/2012): 37,2 tỷ USD
- Cơ cấu kinh tế: nông nghiệp 33%, công nghiệp 34%, dịch vụ 33%
- Kim ngạch xuất khẩu: 108,3 tỷ USD
- Kim ngạch nhập khẩu: 64 tỷ USD

Bảng tốc độ tăng trưởng GDP Nigeria qua các năm 2007-2011

Đơn vị: %

	2007	2008	2009	2010	2011
Mức tăng GDP	6,45	5,98	6,96	7,98	7,63

VI. Đối ngoại

Ni-giê-ri-a là nước có dân số và tiềm năng kinh tế lớn nhất châu Phi, Ni-giê-ri-a muốn có vai trò quan trọng ở châu Phi, KLK và Liên hợp quốc. Ni-giê-ri-a khởi xướng thành lập Cộng đồng kinh tế Tây - Trung Phi (ECOWAS), tham gia giải quyết hầu hết các vấn đề tranh chấp, xung đột ở khu vực, đề xướng diễn đàn “Lagos” về kinh tế của KLK. Ni-giê-ri-a, Nam Phi và Angiêri đưa ra “Kế hoạch chấn hưng châu Phi” nhằm vận động cộng đồng quốc tế xoá nợ, đào tạo nhân lực, đầu tư vào cơ sở hạ tầng của các nước châu Phi. Gần đây, các nước lớn như Mỹ, EU, Nhật rất quan tâm đến tăng cường hợp tác, đề cao vai trò của Ni-giê-ri-a trong việc giải quyết các vấn đề kinh tế, chính trị, quân sự của châu Phi.

Cùng với Nam Phi, Senegal và An-giê-ri đưa ra “Chương trình đối tác mới vì sự phát triển của châu Phi-NEPAD”, Ni-giê-ri-a ngày càng có vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy liên kết kinh tế ở khu vực và là cầu nối cho các nước thâm nhập vào thị trường châu Phi.

B. QUAN HỆ VIỆT NAM – NI-GIÊ-RI-A

I. Quan hệ chính trị - ngoại giao

- Ngày 25/5/1976, hai nước thiết lập quan hệ ngoại giao. Bận cử Đại sứ tại Bắc Kinh kiêm nhiệm Việt Nam. Ta cử Đại sứ tại Tripoli, Li-bi kiêm nhiệm Ni-giê-ri-a.
- Năm 1976, Thứ trưởng Ngoại giao ta thăm Ni-giê-ri-a với tư cách Đặc phái viên của Chủ tịch nước.
- Tháng 9/2000, Chủ tịch nước Trần Đức Lương và Tổng thống Ni-giê-ri-a Obasanjo đã gặp nhau tại Liên Hợp Quốc, trao đổi các biện pháp thúc đẩy quan hệ hai nước, đặc biệt trên lĩnh vực nông nghiệp, tiểu công nghiệp, thành lập UB hỗn hợp. CT Trần Đức Lương đã mời TT Obasanjo thăm Việt Nam vào thời gian thích hợp.
- Tháng 6/2001, hai nước đã ký Hiệp định Thương mại, tạo cơ sở pháp lý cho việc thúc đẩy quan hệ kinh tế thương mại, đồng thời Bộ Thương mại ta cũng kiến nghị mở Cơ quan đại diện thương mại ở Lagos, Ni-giê-ri-a.
- Tháng 2/2003, tại Hội nghị không liên kết lần thứ 13 ở Malaysia, Chủ tịch nước Trần Đức Lương đã gặp Tổng thống Obasanjo trao đổi các biện pháp thúc đẩy quan hệ hai nước và mời Tổng thống Obasanjo thăm Việt Nam. Ngày 17-19/4/2005, Tổng thống Ni-giê-ri-a Olusegun Obasanjo đồng thời là Chủ tịch đương nhiệm của AU sang thăm Việt Nam.

- Từ 23 – 25/11/2005, Quốc vụ khanh Bộ Ngoại giao Ni-giê-ri-a đã thăm chính thức Việt Nam. Nhân dịp này Chính phủ hai nước ký Hiệp định hợp tác Kinh tế, Thương mại, Văn hoá, Khoa học và Công nghệ.
- Đầu tháng 12/2006, Thứ trưởng Thương mại Đỗ Như Đính đã có chuyến thăm Ni-giê-ri-a trong khuôn khổ Chương trình xúc tiến thương mại Quốc gia.
- Tháng 6/2006, Tham tán thương mại và Tùy viên thương mại của Việt Nam đã chính thức lên đường sang Ni-giê-ri-a để hoàn tất thành lập Cơ quan đại diện thương mại của Việt Nam tại Lagos.
- Tháng 4/2008, Việt Nam mở Đại sứ quán tại Abuja, Ni-giê-ri-a.
- Cuối năm 2007, Ni-giê-ri-a mở Đại sứ quán tại Hà Nội.
- Tháng 6/2012, hai nước nâng cấp người đứng đầu Cơ quan đại diện lên cấp Đại sứ.

Các hiệp định, văn bản đã ký kết giữa hai nước:

Hiệp định Thương mại (tháng 6/2001), tạo cơ sở pháp lý cho việc thúc đẩy quan hệ kinh tế thương mại.

Ngoài ra, hai bên cũng đang xúc tiến để đàm phán ký kết Hiệp định trong một số lĩnh vực khác như: Nông nghiệp, Lâm nghiệp, Khai thác nước ngầm và Hệ thống tưới tiêu cho cây trồng; Cơ sở hạ tầng, Kinh tế và Thương mại, Khoa học và Công nghệ, Môi trường, Y tế, Văn hoá - xã hội và các lĩnh vực khác.

II. Quan hệ kinh tế - thương mại

Hai nước đã ký Hiệp định thương mại năm 2001 trong đó thỏa thuận dành cho nhau quy chế MFN, tạo cơ sở thuận lợi cho hoạt động trao đổi buôn bán giữa hai nước. Hai nước đều có thiện chí mở rộng trao đổi buôn bán với nhau. Kim ngạch xuất nhập khẩu song phương đã tăng trong thời gian qua.

Về hợp tác, Ni-giê-ri-a quan tâm hợp tác nông nghiệp (thâm canh), tiểu công nghiệp, trao đổi chuyên gia trên lĩnh vực điện tử, bưu chính viễn thông, sản xuất thuốc tân dược; Việt Nam có thể hợp tác trên lĩnh vực khai khoáng, thăm dò và khai thác dầu khí; xây dựng cơ sở hạ tầng; trao đổi kinh nghiệm phát triển nông nghiệp, xuất khẩu gạo (hàng năm Ni-giê-ri-a nhập trên 1 triệu tấn, chủ yếu gạo đồ), hàng may mặc, điện tử, thủ công mỹ nghệ và nhập phân bón, hoá chất, bông sợi của Ni-giê-ri-a.

Trong mấy năm gần đây, giá dầu mỏ trên thế giới tăng giúp Nigêria gia tăng nguồn ngoại tệ, phát triển kinh tế, đời sống người dân tăng, ngân sách dành cho nhập khẩu vì thế cũng tăng. Là thị trường lớn nhất Châu Phi, hàng năm Ni-giê-ri-a có nhu cầu nhập khẩu rất nhiều loại hàng hóa, trong đó có nhiều mặt hàng là thế mạnh của ta.

Những mặt hàng mà Việt Nam có khả năng xuất khẩu vào thị trường này là sắn lát các loại, gạo, hàng dệt may, các sản phẩm cao su, thủ công mỹ nghệ, cà phê, chè, vật liệu xây dựng, các sản phẩm nhựa và điện tử. Riêng về gạo, Ni-giê-ri-a là một thị trường tiêu thụ lớn với mức nhập khẩu chính thức hàng năm lên tới 1,5-1,7 triệu tấn.

Ngược lại, Việt Nam có thể nhập khẩu một số mặt hàng mà Ni-giê-ri-a có thế mạnh và trong nước có nhu cầu trên cơ sở giá cả và chất lượng hợp lý như nhựa, nguyên liệu, phân bón... Đặc biệt, hiện nay ngành công nghiệp chế biến hạt điều của Việt Nam tương đối phát triển. Việc tìm kiếm nguồn nguyên liệu để phục vụ chế biến hạt điều xuất khẩu cũng là một vấn đề cần thiết khi trong nước chưa đáp ứng đủ. Trong số các nguồn cung cấp hạt điều thô, Ni-giê-ri-a là thị trường rất quan trọng.

Phía bạn cũng rất quan tâm đến dây chuyền chế biến hạt điều của ta và đánh giá cao trình độ chuyên gia Việt Nam trong lĩnh vực nông nghiệp, điện tử...

Ngày 9 tháng 11 năm 2011 tại thành phố Lagos, Vụ Thị trường châu Phi, Tây Á, Nam Á – Bộ Công Thương đã phối hợp với Phòng Thương mại và Công nghiệp Lagos (LCCI), Thương Vụ - Đại sứ quán Việt Nam tại Ni-giê-ri-a tổ chức thành công Diễn đàn doanh nghiệp Ni-giê-ri-a – Việt Nam trong khuôn khổ chương trình làm việc của đoàn giao thương, xúc tiến thương mại Quốc gia 2011 tại Lagos, Ni-giê-ri-a. Qua trao đổi, doanh nghiệp Ni-giê-ri-a tỏ ra thực sự quan tâm tới những sản phẩm xuất khẩu của các doanh nghiệp Việt Nam và các doanh nghiệp đã đạt được một số thỏa thuận hợp tác kinh doanh đối với các mặt hàng như bóng đèn, pin, ắc quy, dược phẩm, nông sản, kim khí, thức ăn gia súc, vải giả da, nhựa... và hứa hẹn nhiều khả năng hợp tác trong thời gian tới.

Ngày 28/11/2011, nhân dịp đoàn Quốc vụ khanh đặc trách thương mại và đầu tư CH Ni-giê-ri-a dẫn đầu sang thăm và làm việc tại Việt Nam, Đại sứ quán Ni-giê-ri-a tại Hà Nội phối hợp với Bộ Công Thương Việt Nam tổ chức Hội thảo doanh nghiệp Việt Nam – Ni-giê-ri-a tại Hà Nội. Hội thảo đã thu hút sự tham dự của 200 đại biểu đến từ các cơ quan Chính phủ Việt Nam, các quan chức Ngoại giao Ni-giê-ri-a cùng quan chức và doanh nghiệp Ni-giê-ri-a trong các lĩnh vực thương mại tổng hợp, điện, điện tử, vật liệu xây dựng, nông sản, hàng tiêu dùng, ngân hàng, tài chính, dược phẩm, lương thực, thực phẩm, lọc hóa dầu...

Trong năm 2011, kim ngạch thương mại hai chiều giữa hai nước đạt **187,5** triệu USD, tăng 20,5% so với năm 2010.

Trong đó, Việt Nam xuất sang Ni-giê-ri-a **70,39** triệu USD, giảm 35,7% so với năm 2010. Các mặt hàng xuất khẩu chủ yếu là máy vi tính, sản phẩm điện tử và linh kiện (16,7 triệu), sắt thép các loại (10,6 triệu), linh kiện phụ tùng ô tô (9,6 triệu), gạo (6,2 triệu USD), v.v

Kim ngạch nhập khẩu của Việt Nam từ Ni-giê-ri-a là **117,11** triệu USD, tăng 154% so với năm 2010. Các mặt hàng nhập khẩu chủ yếu là hạt điều (92,5 triệu), bông (20,6 triệu), hàng rau quả (1,7 triệu), thức ăn gia súc và nguyên liệu (1,17 triệu USD), v.v

6 tháng đầu năm 2012, kim ngạch xuất nhập khẩu hai chiều Việt Nam – Ni-giê-ri-a đạt **119,9** triệu USD, trong đó, kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam sang Ni-giê-ri-a đạt **65,8** triệu USD, kim ngạch nhập khẩu của Việt nam từ Ni-giê-ri-a đạt **54,1** triệu USD.

Kim ngạch xuất nhập khẩu Việt Nam – Ni-giê-ri-a, 2001 – 2012

Đơn vị: triệu USD

Năm	Tổng kim ngạch	Xuất khẩu	Nhập khẩu
2001	19,634	8,157	11,477
2002	15,368	9,408	5,960
2003	20,9	10,8	10,1
2004	26	12	14
2005	48	17,6	30,4
2006	52,4	32,9	19,5
2007	55,0	33,0	22,0
2008	105,361	64,026	41,335
2009	99,95	66,74	33,21
2010	155,6	109,55	46,05
2011	187,5	70,39	117,11
6T/2012	119,9	65,8	54,1

Nguồn: Tổng cục Hải quan Việt Nam

Bùi Minh Phúc

Tháng 10/2012